

Resultatenverslag 2015

Vooraf

Met zo'n 900 vestigingen, 553 servicepunten, 79 zelfbedieningslocaties en op het internet, zorgt *de Bibliotheek* - "bieb" in de volksmond - voor een rijker leven. Gratis, of tegen een geringe vergoeding, verschaft *de Bibliotheek* toegang tot informatie, kennis en cultuur. Veel mensen weten dat. Zo'n 4 miljoen is lid van de Openbare Bibliotheek. Een lidmaatschap dat in een derde van de gevallen gedeeld wordt met anderen, waardoor er nog zo'n twee miljoen lezers bij komen. Samen zorgen zij voor 100 miljoen uitleningen per jaar. Dat betreft niet alleen boeken, maar ook dvd's, cd's, tijdschriften of kranten; want met een evenwichtige en pluriforme collectie, heeft *de Bibliotheek* voor elk wat wils.

Van een organisatie die boeken uitleent, is *de Bibliotheek* de afgelopen jaren veranderd in een centrum voor informatie, educatie, cultuur, ontmoeting en debat.

Ook niet-leden weten de weg te vinden naar *de Bibliotheek*: om gebruik te maken van het internet, voor studie, voor rust en concentratie, voor een lezing, workshop, schoolbezoek of een cultureel evenement.

De Openbare Bibliotheek wordt per jaar ruim 70 miljoen keer bezocht. Dat gaat veel verder dan de fysieke vorm; het is ook online een informatieknooppunt.

Bibliotheek.nl - het gezamenlijke digitale platform van alle openbare bibliotheken in Nederland - biedt een betrouwbaar digitaal aanbod in de vorm van e-books, educatieve programma's, dossiers, apps en databases met literatuur, consumenteninformatie, kranten, muziek en woordenboeken.

Gebleken is dat digitalisering de maatschappij voor nieuwe uitdagingen stelt. Door allerlei ontwikkelingen, is steeds meer informatie steeds sneller beschikbaar. Dat maakt het leven voor veel mensen complexer. Door aanwezig te zijn in de virtuele ruimte en door middel van begeleiding en mediaeducatie, draagt *de Bibliotheek* bij aan de verbetering van digitale vaardigheden en mediawijsheid en levert daarmee een cruciale bijdrage aan de kennissamenleving.

algemene ontwikkelingen

Ook *de Bibliotheek Oldenzaal* zit in een transformatieproces. De dienstverlening binnen het sociaal domein zal de komende jaren steeds belangrijker worden.

De traditionele bibliotheek verandert in een maatschappelijke centrum waarbinnen het maatschappelijk rendement steeds groter wordt.

Ook op landelijk niveau weten overheden en organisaties het netwerk van Openbare Bibliotheken steeds beter te vinden.

Op het gebied van het sociaal domein willen de bibliotheken een steeds grotere rol spelen bij basisvaardigheden (taal, rekenen, digitale vaardigheden), op de domeinen geld, werk en gezondheid, en op participatie en burgerinitiatieven. In 2016 zal een dienstverlening voor *de Belastingdienst* worden opgezet. Dat betekent in de praktijk dat, met hetzelfde (of nog minder) geld, méér van de bibliotheken wordt verwacht. Immers, de uitleencijfers lopen weliswaar wat terug, maar het zijn nog steeds dusdanige aantallen dat dit ook veel werk met zich meebrengt.

Op het gebied van de laaggeletterdheid is een nieuw actieprogramma van kracht geworden: 'Tel mee met taal'. Met dit actieprogramma wil de regering tussen 2016 en 2018 de volgende hoofddoelstellingen realiseren:

1. in de periode 2016-2018 verbeteren tenminste 45.000 Nederlanders hun taalvaardigheid zodanig dat zij aantoonbaar beter scoren op taalbeheersing en maatschappelijke participatie, waaronder arbeidsdeelname;
2. in 2018 worden in totaal 1 miljoen jonge kinderen (tot en met de basisschoolleeftijd) bereikt met leesbevorderingsactiviteiten, zodat hun taalvaardigheid en leesplezier toenemen.

Voor veel laaggeletterden is de drempel hoog om zich in te schrijven voor een taalcursus. Juist daarom is het van belang om diverse organisaties in de nabije omgeving van laaggeletterden te betrekken vanuit hun eigen rol. Zij kunnen laaggeletterden vinden en hen doorverwijzen naar een geschikt taalaanbod. Dat kan in een ROC zijn, maar ook in een buurthuis of de Bibliotheek.

De Bibliotheek Oldenzaal is natuurlijk al een aantal jaren bezig met de aanpak - en het voorkomen - van laaggeletterdheid. Samen met de gemeente Oldenzaal en diverse andere lokale organisaties, worden prachtige resultaten geboekt, die u in dit Resultatenverslag kunt lezen. Gedurende 2016 zal - mede binnen het kader van 'Tel mee met taal' - gewerkt worden aan de voorbereidingen voor de komende periode.

landelijke en provinciale ontwikkelingen

Aansluitend op de landelijke ontwikkelingen zijn er ook in Overijssels verband afspraken gemaakt om te komen tot prioritering van zaken die opgepakt moeten worden c.q. belangrijk zijn in het kader van de doorontwikkeling van *het Netwerk van Overijsselse Bibliotheken*:

1. transitie van Schatkamer (uitleenfunctie) naar Werkplaats en Ontmoetingsplaats; maatschappelijke bibliotheek vormgeven in de lokale situatie;
2. positie verwerven op het sociaal domein;
3. arrangementen ontwikkelen voor nieuw lidmaatschap van de Bibliotheek; Nationale Bibliotheekpas;
4. ledenbehoud, retentie en ledenwerving;
5. nieuw collectiebeleid ontwikkelen – de collecties als grondstof voor Werkplaats en Ontmoetingsplaats;
6. erfgoed onder de aandacht brengen bij een breder publiek (opdracht provincie);
7. belangrijke bijdrage leveren aan de preventie van laaggeletterdheid en het verhogen van het leesplezier;
8. implementatie nieuw vrijwilligersbeleid;
9. verbreden netwerk met andere disciplines en organisaties;
10. transitie *Directie Overleg Bibliotheken Overijssel*.

lokale ontwikkelingen

Het jaar 2015 stond voor een groot deel (opnieuw) in het teken van de huisvesting van de Bibliotheek.

Nadat eigenlijk al min of meer afscheid genomen was van het idee dat de Bibliotheek zou gaan verhuizen richting winkelcentrum *In den Vijfhoek*, werd de Bibliotheek in april/mei toch weer door de gemeente benaderd met het idee om naar een ruimte van 900 m² in 'In den Vijfhoek' te verhuizen.

Hierover is opnieuw het gesprek aangegaan. Dit heeft er - eind 2015- toe geleid dat dit toch weer als een reële optie wordt gezien; mede met het oog op de nog te realiseren bezuiniging in het kader van de huisvestingskosten.

Eerste helft 2016 wordt definitief duidelijk of *de Bibliotheek* wel of niet naar 'In den Vijfhoek' gaat verhuizen.

Dat het jaar 2015 weer een jaar is geworden waarin ontzettend veel werk is verricht door personeel en vrijwilligers, moge blijken uit de resultaten zoals die verderop in dit verslag staan beschreven. Dat dit - mede door de afname van de betaalde personeelsformatie - af en toe werkdruk tot gevolg heeft moge ook duidelijk zijn.

Complimenten gaan dan ook uit naar personeel en vrijwilligers voor hun inzet. Dat dit gewaardeerd wordt door de Oldenzaalse bevolking, ervaren we elke dag weer.

Het project 'de Bibliotheek op School' mag zich inmiddels verheugen in een afname door 5 scholen; daarmee is de ambitie van 6 scholen eind 2016, bijna gehaald.

De Raad van Toezicht heeft eind 2015, na een lidmaatschap van bijna 20 jaar in (dagelijks) bestuur en Raad van Toezicht - volgens rooster van aftreden - afscheid genomen van haar voorzitter dhr. G. Olde Wieverink. Hem is erg veel dank verschuldigd voor alles wat hij voor het bibliotheekwerk in Oldenzaal heeft gedaan.

Per 1 januari 2016 heeft, vanuit de huidige Raad van Toezicht, dhr. W. Termijtelen het voorzitterschap overgenomen. In de 2 bestaande vacatures is per 1 januari 2016 voorzien door de benoeming van mevr. K. Oostindie en dhr. R. Schasfoort.

scholing, training en instructies:

'e-books'; opleiding 'Onderwijsspecialist Bibliotheek op school VO'; WINO-OR; AED; werksessie de G!ds; training Doorgaande lijn;

- **bijeenkomsten en overleg:**

DOBO (tevens DB-vergadering en commissies); WINO; BICAT WISE gebruikersoverleg; interne overleggen volgens het communicatieschema; Culturele Commissie; Stadstheater De Bond en Boekwinkel Heinink/Broekhuis; ; Boekstart; de Bibliotheek op school; Junior Dictee; Ouder Partnerschap; werkgroep Kinderen, Jongeren en Opvoedingsondersteuning; Bibliowijzer; Presentatiedag BoekenTheater; Jeugdspecialisten Bibliotheken Overijssel; project 'De Veldtocht' - de Thij; Platform Ondernemingsraden en personeelsvertegenwoordigingen van Bibliotheken in Overijssel; MarCom; Informatiebeurs Maatschappelijk Plein; Platform Kunst Cultuur Oldenzaal; Regionale werkgroep laaggeletterdheid; overleg samenwerking backoffices 'Klein Twents Verband'; Werkgroep Mantelzorg/ouderen, cultureel werken; Mediatheken/bibliotheek; overleg computerdocenten; overleg de G!ds/ sociale kaart met Rijnbrink en Gemeente Oldenzaal; Taalpunt: Stuurgroep Taalsamenwerking Oldenzaal; werkoverleg; PR werkgroep Taalpunt; overleg met alliantiepartners; bijeenkomsten taalvrijwilligers.

Verder namen we deel aan 'de Beursvloer'.

• **kennis en informatie**

- **lezingen**

Lezingen op het terrein van 'kennis en informatie' betroffen: 'Het hongerige brein' door Dr. Frank (van Berkum) i.s.m. *De Wilmersberg* en *Boekwinkel Heinink*; 'De Geluksprofessor' door Patrick van Hees i.s.m. *Boekhandel Broekhuis* en een lezing van prof. Herman Pleij over 'Moet kunnen: op zoek naar de Nederlandse identiteit', georganiseerd met *Impuls* en *COSBO* n.a.v. *de Maand van de Ouderen*;

- **VOMC**

We namen deel aan de door de gemeente ingestelde werkgroep *Volwassenen, Ouderen, Mantelzorgers en Cultureel werken* (VOMC). Belangrijkste thema's waren de organisatie van een drietal informatieavonden voor vrijwilligers, onderlinge afstemming en een

lezing over de multiculturele samenleving door Han Sie Dhian Ho;

- *de Bibliotheek* faciliteert een werk- en ontmoetingsplek voor 'i-Workspace', ondersteuning bij innovatieve maatschappelijke en culturele ideeën. Het infopunt werd op 22 mei geopend. Er is tot eind 2015 nog weinig gebruik van gemaakt;

- vanaf juni faciliteren we een informatiepunt voor onafhankelijke cliëntondersteuning WMO. Eens per week houdt een medewerker van *Impuls* spreekuur;

- **maatschappelijke stages**

Negen leerlingen van het *TCC Lyceumstraat* en *De Thij* deden hun stage (138 uur).

Totale belangstelling bij 'kennis en informatie': 377. Een groot verschil t.o.v. voorgaand jaar (1.021) toen o.a. de *Body-&Mindmarkt*, 430 bezoekers trok.

• **ontwikkeling en educatie**

- **Mammacafé**

In december 2015 is het *Mammacafé* in de *Bibliotheek* geopend. We verwachten van weerszijden een prettige en vruchtbare samenwerking. De belangstelling in de eerste weken was zeer verheugend;

- **de Kinderboekenweek**

had als motto 'Raar maar waar, over wetenschap en techniek'. In dit kader was er een gezamenlijk programma van de Bibliotheek, *scouting Titus Brandsma* en *O-kids*;

- **Junior Dictee Overijssel**

In maart was de lokale ronde van het *Junior Dictee*, georganiseerd voor de hoogste groepen van het basisonderwijs. Aan deze ronde deden 15 leerlingen van 8 scholen mee. De beste 2 kandidaten deden mee aan de provinciale finale, het *Junior Dictee Overijssel*;

- **Culturele commissie**

In het kader van het *Kunstmenu* van de *Culturele commissie* heeft vertelster Janna van den Berg aan alle leerlingen van groep 7 en 8 een beeldend verhaal verteld over de geschiedenis van Oldenzaal.

Een deel van de vertellingen sloot aan op 'de Veldtocht' in de wijk *De Thij*.

- **de Werkgroep Kinderen, Jongeren en Opvoedingsondersteuning**

Deze partner organiseerde samen met de

Bibliotheek een informatieavond, getiteld *Samen Sterk tegen Pesten*.

- *Twents Carmel College*

Het *Twents Carmel College afd. Praktijkonderwijs* maakte ook in 2015 gebruik van een wisselcollectie van 120 lees-, luister- en informatieve boeken;

- *mediawijsheid*

Bibliotheekintroductions in combinatie met een training mediawijsheid, werden gegeven aan 2 klassen van *TCC Praktijkonderwijs* en aan 6 VMBO-brugklassen van *TCC Lyceumstraat* in het kader van hun *Biebproject*;

Acht VMBO-brugklassen van *TCC Potskampstraat* bezochten *de Bibliotheek*. Tijdens dit klassikale bezoek kiezen de leerlingen elk een geschikt boek uit, voorgeselecteerd door *de Bibliotheek*. Deze gaan mee naar school en blijven in de mediatheek als een huurcollectie. De collectie van circa 120 boeken wordt door *de Bibliotheek* aangevuld tot een collectie van 250 zeer actuele en recente boeken.

In overleg met de mediatheek van *TCC Potskampstraat* zijn de voorbereidingen gestart voor de pilot *Monitor de Bibliotheek op school VO*. De monitor die in januari 2016 en januari 2017 plaats gaat vinden, meet leesplezier en leesmotivatie van leerlingen over meerdere jaren én de mate van leesbevordering door school en afzonderlijke docenten.

Ook is er een pilot voorbereid met het programma *Leesk8!*

Schrijfster Daniëlle Bakhuis gaf op uitnodiging van de mediatheek van *TCC Potskampstraat*, op school presentaties voor een groot aantal klassen. *De Bibliotheek* leverde hierbij een deel van de boeken van deze auteur.

Duizend derde klas leerlingen deden mee aan de voorronde van het *Groot Carmeldictee der Nederlandse taal*, voor de dertiende keer georganiseerd door *de Bibliotheek* en het *Twents Carmel College*. Aan de finale namen 32 leerlingen deel van de locaties *de Thij, Lyceumstraat* en *Potskampstraat*.

Finalisten kregen een boek en de winnaar van elk onderwijsniveau ontving een e-reader. Locatie *de Thij* nam ook in 2015 een aantal modules van *Biebsearch* af.

Laaggeletterheid

Hetty en Ineke – Taalvrijwilligsters

Hetty is enkele dagdelen per week als taalvrijwilligster voor *het Taalpunt* aanwezig.

In haar professionele verleden werkte ze veel met kinderen met taalachterstanden of – problemen. In die hoedanigheid heeft ze meer dan ooit ervaren hoe onmisbaar taal (spreken, verstaan, begrijpen, lezen, schrijven) in een leven is. Er ontstaan vaak sociale, emotionele en/of cognitieve ontwikkelingsproblemen; “En dat is niet met een instrument op te lossen. Als je niet goed kunt zien dan koop je een bril. Maar als je een taal niet vaardig bent, dan heeft dat grote gevolgen voor je zelfredzaamheid en welzijn. Problemen die niet zomaar verholpen kunnen worden”.

Deze ervaring tezamen met haar eigen interesse voor taal, maakt dat Hetty bevlogen en betrokken met haar ‘maatjes’ aan de slag gaat. Immers wat is er mooier dan dat je iemand dankzij taalverwerving, zijn weg ziet vinden in de maatschappij, in het leven?

Ineke, een andere taalvrijwilligster, geeft les aan een Iraanse man die in Iran een verdienstelijk meubelmaker was.

Niet alleen de beginselen van het Nederlands vormen oefenstof voor de man; aan de hand van boeken met afbeeldingen van ambachtelijk houtgereedschap, kan de man zijn plezier in zijn oude werk weer beleven en ten toon spreiden.

Het toeval wil dat de vader van de vrijwilligster timmerman was. Dit maakt dat ze niet alleen samen met taal bezig zijn, maar ook een gemeenschappelijke (emotionele) herkenning hebben in alles wat met hout te maken heeft. Voor de man reuze belangrijk.

- *Taalsamenwerking Oldenzaal*

De samenwerkingspartners *Gemeente, de Bibliotheek, Impuls, ROC van Twente* en de *Stichting Lezen en Schrijven*, zetten zich actief in voor het bestrijden van laaggeletterdheid in Oldenzaal.

In april 2014 werd het *Taalpunt* geopend. Per november 2015 zijn 37 taalvrijwilligers actief en zijn er 47 deelnemers aan een taaltraject. Wekelijks is het *Taalpunt* in *de Bibliotheek* een ochtend en een middag geopend voor advies en informatie.

Sinds maart 2015 wordt eens per maand een zogenaamd 'Praathuis' georganiseerd, waar samen uit kranten wordt (voor)gelezen, taal-spelletjes worden gedaan en vooral veel Nederlands wordt gesproken en geschreven. In november startte een tweewekelijkse leesclub waar, onder begeleiding van een taalvrijwilliger, 4 tot 6 vrouwen (NT2) elkaar uit een boek voorlezen en praten over de inhoud.

Binnen het *Taalpunt* is een PR-groep actief; o.a. wordt tweemaandelijks een Nieuwsbrief uitgebracht en wordt regelmatig contact onderhouden met de lokale alliantiepartners. In totaal zijn er 6 regionale allianties, 8 lokale allianties en 6 lokale semi-allianties.

Uit de *Taalpunt*collectie werden 377 boeken voor laaggeletterden geleend.

Daarnaast bezochten ROC-groepen op eigen initiatief *de Bibliotheek* om boeken uit te zoeken en te lenen.

We werkten regionaal samen op het terrein van laaggeletterdheid met *ROC van Twente, DCW Enschede* en *de Bibliotheek* van Losser Enschede en Haaksbergen.

In Enschede en Oldenzaal werd een workshop gehouden voor ROC-cursisten om woorden, creatief in een kunstwerk te verbeelden. In Oldenzaal namen 14 cursisten van lees- en schrijfgroepen hier aan deel.

Ook werd een schrijfwedstrijd georganiseerd, mede in het kader van *Nederland Leest*. Het thema was "hoe zou je leven er uit zien als jezelf laaggeletterd zou zijn". De prijsuitreiking werd gecombineerd met een workshop.

De Voorleesexpress

Judith – coördinator VoorleesExpress

Judith is logopediste op de prof. Huizingschool (zorg aan kinderen voor wie horen of communiceren niet vanzelfsprekend is). Vanuit die betrokkenheid, wilde ze iets in de thuissituatie van kinderen doen en kwam ze in aanraking met *de VoorleesExpress*.

Vanaf de start van de lokale VoorleesExpress was ze de spil van een groepje van 5 à 6 voorleesvrijwilligers. Samen met de contactpersoon van *de Bibliotheek* maakt ze matches tussen de aangeelde gezinnen en de vrijwilligers: wie past het beste bij welk gezin?

Judith is enthousiast over de laagdrempelige opzet voor een brede groep. Het is daarentegen ook lastig omdat de ondersteuning vrijblijvend is. Hoe gaat het verder na de 20 weken als de vrijwilliger weer afscheid neemt?

Om de ouders te betrekken wordt hen gevraagd wat hun doel is. Het betreft dan praktische zaken als "Hoe kan ik interactief voorlezen"; of: "Er komen hier nooit Nederlandse mensen over de vloer en ik wil graag dat mijn kinderen meer Nederlands horen".

Hoewel feitelijke resultaten moeilijk meetbaar zijn, ziet ze diverse ontwikkelingen die voortkomen uit de trajecten. Bijvoorbeeld de gang naar *de Bibliotheek*. Als die voor ouders niet vanzelfsprekend was, gaan kinderen er om vragen.

Evenals het feit dat ze vragen om hen (voor) te lezen of te praten over een boek of onderwerp. En – ook een mooi neveneffect – Judith merkt op dat ouders aan het eind van een traject vaak beter en meer Nederlands spreken.

- *VoorleesExpress*

Wij zijn in het voorjaar van 2015 gestart met het eerste seizoen van de *VoorleesExpress*. In het kader van dit project lezen voorlees-vrijwilligers, onder begeleiding van een vrijwillige coördinator, gedurende 20 weken voor in een gezin met jonge kinderen. Uiteindelijk is het doel om het voorleesritueel in het gezin te introduceren en ouders te motiveren om het voorlezen ook na afloop van deze periode voort te zetten.

Dankzij de goede contacten met *De Leemstee* fungeerde deze school vooral als toeleider van gezinnen voor de *VoorleesExpress*.

Door de inzet van 2 coördinatoren en 11 vrijwilligers is in 11 gezinnen voorgelezen en aan de verrijking van de taal-/leesomgeving gewerkt.

De reacties van kinderen en ouders, maar ook de ervaringen van leerkrachten van de school zijn over het algemeen zeer positief.

In het tweede seizoen (najaar 2015) zetten 9 vrijwilligers (2 coördinatoren en 7 vrijwilligers) in 7 andere gezinnen zich in voor het project;

- *mediawijsheid voor volwassenen*

Voor beginners waren er – in samenwerking met *Seniorweb* - uitgebreide cursussen voor tablet en pc, en voor gevorderden een opfriscursus *Windows 7* en een vervolgcursus voor tablets. Voor specifieke onderwerpen, zoals 'Beter mailen met uw tablet' en 'Foto en video met uw tablet', werden workshops georganiseerd;

Samen met *De Rabobank Twente Oost* werd een gratis workshop internetbankieren en drie keer een workshop 'Bankieren met de Rabo-app' gehouden.

Het *Tabletcafé* en de computerinloop voor pc en laptop werden opnieuw goed bezocht.

Deels gesubsidieerd en in samenwerking met de gemeente werden Digisterker-cursussen 'Werken met de e-overheid' georganiseerd;

- *overige cursussen*

• *opfriscursus Engels*

In het najaar startten 10 personen met een *Opfriscursus Engels* voor degenen die de middelbare school al enige tijd achter zich hebben liggen, maar hun basisvaardigheden weer op niveau willen brengen;

• *operacursus*

Ben Coelman verzorgde opnieuw een operacursus. We werkten hierin samen met *Stadstheater De Bond* en *Filmhuis Oldenzaal*. Naast drie cursusavonden, betrof het aanbod twee filmvoorstellingen van bekende opera's, een bezoek aan de voorpremière van *Madama Butterfly* en de première van de opera *Il Matrimonio in Segreto*.

• bibliotheekleden hebben de mogelijkheid om zich op een digitale manier te ontwikkelen, dankzij online cursussen van de *HEMA-academie*. De keuze betreft ICT, sociale vaardigheden / social media of vrije tijd. In Oldenzaal meldden zich 72 leden aan.

Aan bovenstaande activiteiten namen in totaal ruim 2000 personen deel.

• **kunst en cultuur**

- *auteursactiviteiten*

we organiseerden i.s.m. de *Bibliotheek Dinkel-land*, 2 voorstellingen 'Rijmen is een makkie' met schrijver Hans Kuyper en de *Bende van 4*, in *Stadstheater De Bond*.

Ruim 300 scholieren uit Oldenzaal, woonden deze voorstelling bij;

- *cursus, lezing en workshop*

• aan een driedelige cursus over 'Kunst en cultuur in Italië' door Ruud Olde Dubbelink (conservator *Het Palthe-Huis*) namen 13 mensen deel;

• Ruud Olde Dubbelink gaf eveneens een lezing over architect Karel Müller; deze werd door 60 personen bezocht;

• in september werd in Oldenzaal de *Week van de Amateurkunst* gehouden. We verzorgden een workshop 'Korte verhalen schrijven' door Kim ten Tusscher en Michelle Visser. Dit ook als voorbereiding op de schrijfwedstrijd voor *Nederland Leest*.

Verder exposeerden 6 amateurkunstenaars hun schilderijen;

- *stadsdichter*

Frank Greeven, de Oldenzaalse stadsdichter, was een graag geziene gast bij activiteiten in de stad, waar hij een gedicht van zijn hand voordroeg. Er verschenen circa 15 gedichten in de diverse media.

De *Oldenzaalse Midzomernacht* wordt een tweemaaljaarlijks evenement.

- *exposities*

In de tentoonstellingsruimte is gelegenheid voor derden om zich te presenteren. In 2015: schilderijen - Marlon Ruyvekamp, glaskunst - Riet ter Ellen, *de Fotoclub Oldenzaal*, *Kunstige kippen* van Marijke Christenhusz-Kip en de *Oldenzaalse Wieler Club*.

Het *TCC Lyceumstraat* hield hun jaarlijkse expositie met creatieve werkstukken van leerlingen. Deze werd feestelijk geopend door Jacqueline Huijsmans, locatiedirecteur en Bert Heideman, directeur van de Bibliotheek;

- *CuSo 55+*

De Culturele Soos ontving 8 collecties voor thema(boeken)tafels;

- *gemeentelijke werkgroepen*

• het *Platform Kunst Cultuur Oldenzaal*, waarin vertegenwoordigd de 4 culturele basisinstellingen, cultuurmakelaar, voortgezet onderwijs en cultuurcoördinator Hedwig de Bruijn, heeft vijf maal vergaderd in 2015. Het Platform richt zich op gezamenlijke culturele en kunstzinnige projecten, met name richting het voortgezet onderwijs;

• *CEPPO*

in het platform is het primair onderwijs, culturele instellingen en de gemeente vertegenwoordigd. Gezamenlijk voelen zij zich verantwoordelijk voor de cultuureducatie in Oldenzaal.

Aan bovenstaande activiteiten namen in totaal bijna 400 mensen op enigerlei wijze deel. Het verschil met 2014 laat zich verklaren door de *Midzomernacht* die 300 bezoekers trok,

• **lezen en literatuur**

- *BoekStart in de Kinderopvang*

we sloten de eerste 4 overeenkomsten met kinderopvanginstellingen met als doel een structurele samenwerking aangaande taal- en voorleesbevordering.

In 2016 worden deze overeenkomsten uitgewerkt in 4 - 6 locaties;

- *BoekStart voor baby's*.

Het aantal jonge kinderen dat door hun ouders als lid van de Bibliotheek wordt ingeschreven, neemt gestaag toe. In het verslagjaar zijn er 86 kinderen tot 2 jaar, ingeschreven; dit tegen over ca. 15 vóór *Boekstart* bestond.

Om het belang van voorlezen, juist ook voor deze doelgroep, te benadrukken ontvangen alle nieuwe leden tot 2 jaar het *BoekStart*-koffertje met baby- en dreumesboekjes.

In samenwerking met het consultatiebureau worden ouders geïnformeerd over *BoekStart*. Daarnaast is er in het *Mammacafé* aandacht besteed aan *BoekStart voor baby's*.

Nu het *Mammacafé* in de Bibliotheek is ondergebracht, zal deze samenwerking verder vorm kunnen krijgen;

- *de Nationale Voorleesdagen*

De Nationale Voorleesdagen startten met het *Voorleesontbijt* met de kinderen van peuterspeelzaal *Wolkewietje*. Het *Prentenboek van het Jaar* was 'Boer Boris gaat naar zee'.

Onderdeel van *de Voorleesdagen* waren verder een inloopochtend voor ouders van peuters, bezoeken aan kinderdagverblijven en de voorstelling door *Poppentheater Peterselie*, rondom het *Prentenboek van het Jaar*;

- *voorlezen op woensdagmiddag*

Onze vrijwilligers Anne-marie, Carla, Joke, Marion en Wies zorgen met hun voorleessessies voor een prettig woensdagmiddag bezoek. Hoewel de belangstelling afneemt blijft het een zinvolle activiteit.

Zaterdag 28 november las Sinterklaas voor aan een grote groep kinderen en volwassenen

- *introductiebezoeken groepen 3*

De groepen 3 worden elk jaar in de eerste helft van het schooljaar ontvangen. Dit sluit het best aan bij de fase van het leren lezen waarmee de leerlingen dan bezig zijn;

- *Leesprogramma*

Het *Leesprogramma* kent met ruim 800 deelnemende kinderen nog veel respons. De leerlingen lezen 5 boeken en ontvangen aan het eind een oorkonde;

- *Voorleeswedstrijd*

Dit jaar namen 12 schoolkampioenen deel aan de lokale finale van de Voorleeswedstrijd. De jury riep Anna Wolsink uit tot 'Voorleeskampioen van Oldenzaal 2015'.

Zij vertegenwoordigde Oldenzaal in de regionale ronde;

- *de Bibliotheek op school*

Na de start met *Breedwijs Zuid-Berghuizen* hebben in 2015 nog 4 scholen een overeenkomst gesloten met *de Bibliotheek* in het kader van *de Bibliotheek op school*. Het

betreft de locatie *De Thij* van *OBS De Linde* (mei). Deze school kon ook gebruik maken van een landelijk project *Lezen is Leuk*, dat mede mogelijk is gemaakt door de *Stichting Kinderpostzegels*.

In het najaar sloten beide locaties van *RK Daltonschool De Bongerd*, *RK basisschool De Esch* én de locatie *De Essen* van *OBS De Linde* aan. Alle vestigingen zijn voorzien van een aantrekkelijke schoolbibliotheek.

De Leemstee won met hun leesactiviteiten de *Onderwijsprijs* van Overijssel 2015.

Met nog enkele andere basisscholen zijn dit jaar gesprekken gevoerd om tot een invulling van het concept *dBos* te komen;

- *Wisselcollecties*

Doordat er meer scholen deelnemen in het project *de Bibliotheek op School*, neemt het aantal basisscholen dat gebruik maakt van de wisselcollecties af.

Zes scholen huurden 1650 boeken om de leesvaardigheid en –plezier van leerlingen te blijven stimuleren;

- *schrijversbezoek*

De van oorsprong Oldenzaalse auteur Marloes Morshuis, ontving 3 groepen leerlingen van de Drie-eenheden school om voor te lezen uit, en in gesprek te gaan over, haar boek *Koken voor de keizer*;

- *landelijke leesbevorderingsprojecten*

TCC de Thij leende ongeveer 35 actuele leesboeken voor het *Jonge Jury*-project. Leerlingen van *de Thij* deden ook mee aan het project *De Weddenschap*, waarvoor boeken uit het Overijsselse netwerk werden betrokken;

- *Read2Me*

Deze voorleeswedstrijd voor brugklassers is al enige jaren een populaire leesbevorderingsactiviteit in Nederland.

In Overijssel deden scholen uit Oldenzaal, Almelo, Hellendoorn en Hardenberg mee. Vier leerlingen van *de Thij* en vier van de *Lyceumstraat*, beide winnaars van de schoolrondes, deden mee aan de lokale finale. Winnaar werd Jet van Benthem van *de Thij*. Zij slaagde er in net niet in om de landelijke finale te bereiken;

- *Nederland Leest*

TCC de Thij en *Lyceumstraat* ontvingen ieder 110 boeken van het 'Nederland Leest'-boek *De mooiste korte verhalen*. Klassen van het

Twents Carmel College deden vervolgens mee aan 'Nederland Leest live'; twee van *de Thij* en één van *Lyceumstraat*. De werkstukken van *de Thij*, vielen zo in de smaak bij de landelijke organisatie dat leerlingen een presentatie mochten geven in Amsterdam. Aan volwassen leden reikten we tijdens *Nederland Leest*, 800 exemplaren van het gratis boek van A.L. Snijders uit.

De eerste dag van deze manifestatie viel op zondag; aanleiding om de deuren te openen om het boek te komen halen. Zestig personen maakten hiervan gebruik. Mede in het kader van *Nederland Leest* en laaggeletterdheid, organiseerden we –samen met de Bibliotheken van Enschede, Haaksbergen en Lossler – een wedstrijd voor het schrijven van een kort verhaal.

De Stichting tot steun van het sociaal-cultureel werk in Oldenzaal, leverde financiële ondersteuning;

- *Boekenweek*

De Bibliotheek en *Boekwinkel Heinink*, nodigden Annegreet van Bergen uit, voor een lezing over haar boek 'Gouden jaren';

- *Leeskringen*

We faciliteerden 2 leeskringen 'Literatuur' en 2 leeskringen 'Geschiedenis'.

De leeskringen kwamen ieder vijf maal bij elkaar.

In het najaar startte een leeskring 'Engelse literatuur' bestaande uit 10 deelnemers. Ook andere Oldenzaalse leeskringen ontvingen van of via de Bibliotheek Oldenzaal, hun gewenste boeken.

Aan bovenstaande activiteiten namen in totaal 1.875 personen op enigerlei wijze deel.

• **ontmoeting en debat**

- *Maand van de ouderen*

Tijdens 'Oktober, maand van de ouderen' kon worden deelgenomen aan een uitgebreide rondleiding bij *TCC Potkampstraat*. De 28 deelnemers werden door leerlingen, docenten en directie rondgeleid. Hierna volgde een lunch met een discussie.

Overigens kenden vele activiteiten, een aspect van ontmoeting en debat.

Het totaal aantal deelnemers op alle onderdelen bedroeg 4.743

resultaten 2015

	aantal	2015	2014
kennis en informatie			
volwassenen			
publieksrondleiding	<i>deelnemers</i>	5	4
spreekuur e-books	<i>bezoekers</i>	63	--
lezingen	<i>lezingen</i>	4	9
	<i>bezoekers</i>	210	587
informatieavonden vrijwilligers	<i>bijeenkomsten</i>	5	n.v.t.
	<i>bezoekers</i>	60	n.v.t.
iWorkspace	<i>bezoekers presentatie</i>	25	n.v.t.
	<i>bezoekers infopunt</i>	5	n.v.t.
algemeen			
maatschappelijke stagiairs	<i>leerlingen</i>	9	9
	<i>uren</i>	138	149
ontwikkeling en educatie			
voorschoolse periode & basisonderwijs			
groepsintroductions groepen 6 (per schooljaar)	<i>groepen</i>	--	11
	<i>leerlingen</i>	--	302
Junior Dictee	<i>scholen</i>	8	9
	<i>deelnemers</i>	15	18
Kinderboekenweek	<i>bezoekers</i>	24	25
voortgezet onderwijs			
(wissel)collectie Praktijkonderwijs	<i>boeken</i>	120	120
(wissel)collectie Potskampstraat	<i>boeken</i>	250	250
groepsintroductions brugklassen VMBO	<i>groepen Vrij lezen</i>	8	8
	<i>leerlingen</i>	118	129
	<i>groepen Bieb-project</i>	6	6
	<i>leerlingen</i>	134	160
groepsintroductions Praktijkonderwijs	<i>groepen</i>	2	2
	<i>leerlingen</i>	22	24
Carmelidictee	<i>leerlingen voorronde</i>	1020	1020
	<i>leerlingen finale</i>	23	32
volwassenen			
lezingen en activiteiten laaggeletterdheid	<i>activiteiten</i>	3	4
	<i>bezoekers</i>	44	165
	<i>deelnemers schrijfwedstrijd</i>	15	n.v.t.
Taalpunt	<i>aliantiepartners</i>	20	n.v.t.
	<i>vrijwilligers</i>	37	25
	<i>deelnemers Taaltraject</i>	47	25
Praathuis	<i>bijeenkomsten</i>	8	n.v.t.
	<i>deelnemers</i>	60	n.v.t.
Leesclub	<i>deelnemers 1x per 2 wkn.</i>	6	n.v.t.
levering boeken laaggeletterden aan ROC	<i>aantal boeken</i>	16	15
computercursussen + workshops	<i>deelnemers</i>	96	110
internetbankieren	<i>deelnemers</i>	40	32
computer inlooppiddagen ANBO	<i>deelnemers</i>	75	75
Digisterker 'Werken met de e-overheid'	<i>groepen</i>	3	3
	<i>deelnemers</i>	48	24
Tabletcafé	<i>deelnemers</i>	81	83
opfriscursus Engels	<i>deelnemers</i>	10	n.v.t.

	aantal	2015	2014
operacursussen	<i>deelnemers</i>	35	35
HEMA-academie	<i>aantal inschrijvingen</i>	72	26
kunst & cultuur			
voorschoolse periode & basisonderwijs			
voorstellingen Hans Kuyper	<i>bezoekers</i>	304	401
voortgezet onderwijs			
exposities	<i>aantal</i>	1	1
volwassenen			
cursus, lezing	<i>deelnemers</i>	73	109
Week van de Amateurkunst	<i>deelnemers expositie</i>	6	6
	<i>deelnemers schrijfworkshop</i>	14	15
exposities	<i>aantal</i>	5	9
boekentafels <i>CuSo</i>	<i>aantal</i>	8	8
lezen & literatuur			
voorschoolse periode & basisonderwijs			
groepsintroductions groepen 3	<i>groepen</i>	14	9
	<i>leerlingen</i>	293	223
de Nationale Voorleesdagen	<i>nieuwe leden</i>	28	60
inloopochtend	<i>bezoekers</i>	9	15
bezoeken aan Kinderdagverblijf	<i>aantal</i>	3	4
	<i>kinderen</i>	45	59
voorstelling <i>Peterselie</i>	<i>bezoekers</i>	83	111
Leesprogramma	<i>deelnemers</i>	815	1064
Voorlezen (incl. Sinterklaas)	<i>bezoekers</i>	247	335
Voorleeswedstrijd	<i>scholen</i>	12	13
wisselcollecties / collecties dBos	<i>scholen</i>	6	10
	<i>materialen</i>	5000	1250
	<i>overige; wisselcollectie</i>	1730	3400
	<i>totaal</i>	6730	3650
voortgezet onderwijs			
themacollectie Jonge Jury	<i>boeken</i>	35	30
Nederland Leest	<i>boeken</i>	220	200
Nederland Leest Live	<i>deelnemers</i>	90	30
Read2Me; voorleeswedstrijd voorronde	<i>groepen</i>	3	3
	<i>leerlingen</i>	75	75
Read2Me; finale	<i>leerlingen/finalisten</i>	8	8
	<i>deelnemers totaal</i>	30	20
volwassenen			
Boekenweek	<i>bezoekers lezing</i>	37	n.v.t.
Nederland Leest	<i>boeken</i>	800	950
Nederland Leest;	<i>bezoekers</i>	60	110
leeskringen Literatuur	<i>groepen</i>	2	2
	<i>deelnemers</i>	20	20
leeskringen Geschiedenis	<i>groepen</i>	2	2
	<i>deelnemers</i>	23	25
leeskring Engelse literatuur	<i>deelnemers</i>	10	n.v.t.
ontmoeting & debat			
Maand van de Ouderen; rondleiding + discussie	<i>deelnemers</i>	28	45

resultaten 2015

	2015	2014
inwoners	32.120	32.137
ingeschreven leners	7.955*	7.508*
lenerpercentage inwoners	24,8%	23,4%
mediabezit reguliere collectie	43.753	46.944
wisselcollectie basisscholen	6.730	6.456
uitleningen (incl. verlengingen)	272.988	296.911
uitleen boeken van Lees-&Schrijfpunt	317	312
e.books	4.052	1.886
reserveringen	18.003	15.744
waarvan online	82%	97%
bezoeken	111.572	110.133
bezoeken aan website	77.029	73.120

Het aantal verlengingen nam af, van 84.036 (2014) tot 63.616 (2015), waarvan 83% online
Dit betekent een daling van 24%. Deze afname kan in verband worden gebracht met het feit dat het maximum aantal keren verlengen is teruggebracht van 'onbeperkt' naar 3.

baten/lasten 2015-2014

baten

	2015	2014
gebruikersopbrengsten	160.906	162.229
overige opbrengsten	42.197	33.234
subsidie totaal	683.823	756.010
totaal baten	886.926	951.473

lasten

organisatie	20.227	20.536
huisvesting	208.820	206.135
personeel	445.663	468.845
administratie	22.319	25.968
automatisering	52.314	55.173
media	127.972	167.737
overige kosten	37.284	14.791
totaal lasten	914.599	959.185

saldo -27.673 -7.712

subsidie 2015 - 2014

	2015	2014
gemeentelijk subsidie per ingeschreven lener	85,96	99,30*
gemeentelijk subsidie per inwoner	21,29	23,20

*vanaf 2014 worden, in verband met gewijzigde dienstverlening *Biebsearch* (VO) de betreffende leners niet meer in deze aantallen meegenomen.

Toekomstverwachting

De jaarrekening 2015 sluit met een tekort van € 27.673.

Voor de begroting 2016 en verder zullen, naast de structurele subsidie, op basis van productafname van de gemeente Oldenzaal, ook incidentele subsidies toegekend moeten worden om te komen tot een gezonde financiële positie.

computercursussen

Rikie – docente

Rikie heeft al vanaf de eerste computercursussen in *de Bibliotheek* (2007), een rol bij de organisatie en uitvoering. Ze was toen de enige vrouwelijke docent. Extra bijzonder, aangezien ze zichzelf alle kennis van computers eigen heeft gemaakt door zelfstudie.

Daarna waagde ze de stap om zich als vrijwillig docent aan te melden.

Momenteel is ze actief als 2e docent in een groep bij de iPadcursus, de cursus Windows 10 en *Digisterker*. Bovendien helpt ze bij de 'inloopmiddagen computervragen'.

Haar grote talent en kracht is, dat ze zich als geen ander, in kan leven in de cursisten. Hoe is het als je al wat ouder bent en nog weinig of nooit met een computer hebt gewerkt? De drempel om zich aan te melden, kan niet laag genoeg zijn.

Ze heeft er erg veel plezier in als ze ziet hoe deelnemers op hun eigen niveau en in eigen tempo kunnen leren wat ze met de pc of tablet kunnen. Mailen, iets opzoeken of foto's kijken.

Eén van de cursisten – we noemen hem 'Jan' - is 89 jaar en nog zéér vitaal. Na 5 lessen, kan hij al goed met Windows 10 omgaan. Hij heeft een zus (82 jaar, woont bij Utrecht) die zwaar dement is en haar kinderen niet meer herkent.

Op Jan's laptop wordt Skype geïnstalleerd en hetzelfde gebeurt bij zijn zus. Dan ziet ze Jan, begint te stralen en zegt "hai broertje, wat fijn dat ik je zie".

Nu praat hij elke zondagavond met haar over vroeger. Wat een computercursus kan doen voor zulke dierbare contacten!

resultatenverslag '15 de Bibliotheek Oldenzaal

colofon

tekst: L.G.M. Heideman, H. Loman
eindredactie: H. Loman
ontwerp: H. Loman

Stichting Openbare Bibliotheek Oldenzaal
Ganzenmarkt 11 7571 CD Oldenzaal
telefoon: 0541 512516
twitter: <https://twitter.com/#!/bieboldenzaal>
facebook: <https://www.facebook.com/bibliotheekoldenzaal>
e-mail: info@bibliotheekoldenzaal.nl
www.bibliotheekoldenzaal.nl

Raad van Toezicht

G.J.F. Olde Wieverink	voorzitter (tot 31-12-2015)
J.G.J. Ros	secretaris/penningmeester
H.A.J. Heidkamp	lid
W. Termijtelen	lid (per 1-1-2016 voorzitter)
K. Oostindie	lid (per 1-1-2016)
R. Schasfoort	lid (per 1-1-2016)

directeur/bestuurder

L.G.M. Heideman